

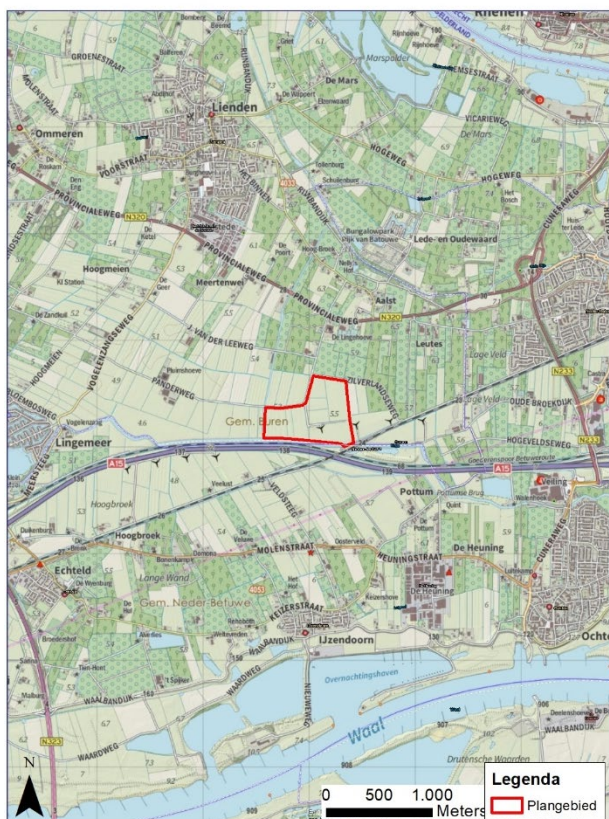
Nader onderzoek platte schijfhoren

Zonnepark Panderweg-Oost, Lienden aan de Panderweg

Projectnummer: 203487
 Datum: 7-7-2022
 Projectleider: Niek Otten
 Opgesteld: Marielle Oomen
 Gecontroleerd: Niek Otten

De initiatiefnemer is voornemens een zonnepark van circa 35 ha te ontwikkelen langs de Panderweg te Lienden in de gemeente Buren, gelegen in de provincie Gelderland. Zie voor de ligging en begrenzing afbeelding 1.

Uit de Quicksan (Eelerwoude, 2022) kwam naar voren dat de beschermde soort platte schijfhoren niet op voorhand is uit te sluiten. Hierom is gericht nader onderzoek uitgevoerd naar de aan/afwezigheid van deze soort middels een schepnetten onderzoek. Dit onderzoek had als doel te bepalen of en zo ja waar deze soort in de sloten aanwezig is. Met deze notitie worden de bevindingen van het onderzoek naar platte schijfhoren beschreven.

afbeelding 1. Ligging en begrenzing van het plangebied.

Huidige situatie

Het plangebied ter grootte van circa 35 ha ligt ingeklemd tussen de Panderweg, Veldstraat, de Linge en de Zilverlandseweg te Lienden en valt binnen de gemeente Buren (provincie Gelderland). Dit plangebied ligt ten zuiden van Lienden en ten noorden van de A15 te midden van een zeer open landschap met weinig opgaande beplanting en bebouwing. Het plangebied is geheel intensief agrarisch in gebruik met uitzondering van één windturbine met een bijbehorende, onverharde toegangsweg. Afgelopen jaar is het perceel gebruikt als intensief beheerd agrarisch grasland. Opgaande beplanting is niet aanwezig met uitzondering van een rij populieren in de vorm van rijlaanbeplanting langs de Veldstraat en enkele wilgen langs de Linge (zuiden). Verder is het plangebied zeer rijk aan waterelementen (sloten).

De watergangen (geel en oranje) in het oostelijke deel zijn met elkaar verbonden. De watergangen (paars en blauw) haaks op de Panderweg zijn met elkaar verbonden door de watergang parallel aan de Panderweg, deze loopt naar het westen waar het verbonden is via een sluis naar de brede watergang wat een zijtak is van de Linge. Zie voor een impressie van de watergangen zie afbeelding 2

Afbeelding 2. impressie watergangen. Linksboven de meest oostelijke watergang (geel). Rechtsboven de watergang haaks daarop (oranje). Linksonder de watergang langs pad naar de windmolen. Rechtsonder de watergang parallel en haaks op de Panderweg (blauw).

Voorgenomen ontwikkeling

De voorgenomen ontwikkeling is het realiseren van een zonnepark waarbij een deel van het plangebied gebruikt gaat worden voor de natuurlijke/landschappelijke inrichting. De exacte inrichting is nog niet bekend, al zullen een aantal sloten worden gedempt ten behoeve van het realiseren van een grotere moeraszone in het noordwesten van het plangebied. Daarnaast wordt ingezet op het creëren van ruige randen rondom het plangebied met grote 'overhoeken', welke natuurlijk worden ingericht. De landschappelijke inrichting is echter nog niet definitief vastgesteld en is nog onderhevig aan veranderingen. Hierom zijn alle potentieel geschikte sloten op de aanwezigheid van platte schijfhoren onderzocht.

Methode

Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de NDFF, deze is geraadpleegd om na te gaan voor welke soorten het plangebied een functie heeft. Daarbij is gebruik gemaakt van data van de afgelopen 10 jaar.

Veldbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de situatie beoordeeld op de geschiktheid voor de platte schijfhoren en met een steekschepnet (RAVON) is steekproefsgewijs in de sloten gezocht naar de verwachte soortgroep (schijfhoren). Het veldbezoek is op 8 - 6 - 2022 uitgevoerd door Marielle Oomen, ecologisch adviseur van Eelerwoude. De weersomstandigheden waren: 17°C, bewolkt weer en een windkracht van 2 Bft. De geschikte periode om onderzoek naar de platte schijfhoren te doen is vanaf de lente tot de herfst, bij voorkeur voor een maaibeurt en of het schonen van de watergang heeft plaats gevonden. Dit was grotendeels het geval. Enkel de watergang (geel) is aan één zijde gemaaid en van de watergang (Oranje) waren beide zijden gemaaid, waardoor het onderzoek iets lastiger werd desondanks was voldoende vegetatie aanwezig en betreft het veldbezoek de juiste onderzoeksperiode.

Onderzoek

Binnen het plangebied zijn diverse watergangen en in elke watergang zijn steekproefsgewijs schijfhoren soorten verzameld in potjes. Per sloot zijn deze monsters mee genomen en later onder een vergroting (loep) gedetermineerd. Voor dit onderzoek is de methode van Anemoon stichting (2016) aangehouden. In elke sloot is tien keer steekproefsgewijs geschept of eerder gestopt als er al ongeveer 50 exemplaren van de schijfhoren soort zijn verzameld. Er is hierbij gericht gezocht naar de platte schijfhoren waardoor zo veel mogelijk slakken van de schijfhoren familie zijn verzameld.

De platte schijfhoren

De platte schijfhoren (afbeelding 3) valt onder de beschermde soorten in de Wet natuurbescherming. Binnen het plangebied is in 2016 één waarneming gedaan van platte schijfhoren door het waterschap Rivierenland (NDFF, 2022). Platte schijfhoren is een weekdier ter grootte van maximaal 6mm welke voorkomt in heldere zoetwater en met een hoge waterkwaliteit en een goed ontwikkelde watervegetaties (Stichting ANEMOON, 2020). De waarneming uit het verleden ligt in het noorden van het plangebied. De waterelementen waarin platte schijfhoren voorkomen dienen het gehele jaar watervoerend te zijn.

afbeelding 3. afbeelding van de platte schijfhoren (Anisus vorticulus). bron: Anemoon

Resultaten

De monsters (potjes met slakken) met de meeste schijfhoren zijn aangetroffen in de watergang geel en oranje zie afbeelding 4. In de blauwe watergangen zaten aanzienlijk minder individuen. Op de kaart zijn twee paarse watergangen die ongeschikt zijn voor de platte schijfhoren, waarbij geen tot weinig slakken waren aangetroffen zijn, waarschijnlijk door de grote hoeveelheid van de exoot groot kroosvaren welke het doordringen van licht tot aan de bodem belemmerd.

afbeelding 4. geschiktheid van potentie zijn op volgorde van geel, oranje en blauw. De watergang paars had geen geschikt potentie voor platte schijfhoren.

Aantallen per watergang. Per potje met een aantal van circa 50 is de verdeling:

- 0-1 = zeer zelden
- 1-10 = weinig
- 10-20 = redelijk veel
- 20-30 = veel
- 30-50= zeer veel

Omdat de vereiste aantal slakken 50 per potje is geeft dit niet aan welke watergang geschikter is voor de soort. In de blauwe watergang (afbeelding4) is aanzienlijk vaker geschept om de aantallen te verkrijgen, vergeleken met de gele en oranje watergangen. In de paarse watergang is het aantal niet bereikt. Hieronder de resultaten per watergang.

De resultaten van meest oostelijke watergang (geel) betreft:

- Planorbis planorbid – Gewone schijfhoren (veel);
- Planorbis carinatus– Gekielde schijfhoren (weinig);
- Anisus leucostoma– Geronde schijfhoren (weinig);
- Anisus vorttex – Draaikolkje (veel).

De resultaten van de watergang (oranje) haaks op de meest oostelijke watergang betreft:

- Planorbis planorbid – Gewone schijfhoren (veel);
- Planorbis carinatus– Gekielde schijfhoren (weinig);
- Anisus vorttex – Draaikolkje (zeer veel).

De resultaten van de watergang (blauw) haaks op de Panderweg betreft:

- Planorbis planorbid – Gewone schijfhoren (redelijk veel);
- Planorbis carinatus– Gekielde schijfhoren (zeer zelden);
- Anisus vorttex – Draaikolkje (zeer veel).

De resultaten van de watergang (paars) parallel aan de weg naar de windmolen betreft:

- Geen slakken die lijken op de platte schijfhoren slecht enkele ovale poelslak en de grote diepslak;
- (exoot groot kroosvaren).

afbeelding5. determinatie van schijfhoren. Links geronde schijfhoren en rechts de gewone schijfhoren.

Overige en bijvangst

In de watergang zijn ook aangetroffen: kleine modderkruiper (afbeelding 6), driedoornstekelbaars, tiendoornstekelbaars, zeelt en ook veel twee kleppige slakken. Daarnaast zijn er ook waterkevers zoals *Hygrotus inaequalis* aangetroffen maar geen beschermde waterkevers zoals de brede geelrandwaterroofkever of andere beschermde soorten zoals de grote modderkruiper. Ook zijn er diverse waterplanten aangetroffen zoals zwanenbloem, kikkerbeet, pijlkruid en veel riet.

afbeelding 6. Bijvangst van kleine modderkruiper en driedoornigstekelbaars.

Exoot groot kroosvaren

Daarnaast is de exoot groot kroosvaren aangetroffen die nu nog beperkt is in één watergang en door de waterplanten in de bocht wordt deze enigszins tegen gehouden. Bij het werkzaamheden aan die watergang wordt aangeraden de exoot te verwijderen (deze watergang te dempen) en als dat niet mogelijk is, hier de werkzaamheden als laatst uit te voeren om verspreiding tegen te gaan.

Informatie over groot kroosvaren

Effect op biodiversiteit / ecosysteem Grote kroosvaren kan een zeer dichte vegetatie vormen waardoor ondergedoken planten lichtgebrek krijgen, de planten afsterven en er geen zuurstof meer wordt geproduceerd in de waterkolom. Bovendien wordt de opname van zuurstof uit de lucht onmogelijk gemaakt, wat ook leidt tot zuurstofgebrek in het water. Dit is nadelig voor vissen en andere waterdieren. Tussen de schubben van grote kroosvaren bevinden zich blauwalgen die stikstof uit de lucht beschikbaar maken voor de plant. Als de plantenmassa in het najaar afsterft, komt er een grote hoeveelheid stikstof vrij. Massale ontwikkeling van grote kroosvaren treedt alleen op in stilstaande wateren met lage natuurwaarden.

Conclusie

langs de Panderweg te Lienden in de gemeente Buren, gelegen in de provincie Gelderland zijn in de watergangen binnen het plangebied geen platte schijfhoren aangetroffen. Wel is er een invasieve exoot (groot kroosvaren) aangetroffen, waar rekening mee moet worden gehouden om verspreiding hiervan te voorkomen.

De voorgenomen werkzaamheden aan de watergang kunnen plaatsvinden indien dit buiten het broedseizoen van vogels is, globaal tussen 1 maart en 15 juli zoals ook is vermeld in de eerder opgestelde Quicksan Wet natuurbescherming. Hiernaast dient men te voldoen aan de algemene zorgplicht.

De voorgenomen ontwikkelingen hebben geen negatieve effecten op de beschermde soort: platte schijfhoren. Deze is niet binnen het plangebied aanwezig.

Conclusie: Een ontheffing Wet natuurbescherming is voor platte schijfhoren niet aan de orde.

Algemene zorgplicht

Algemeen

In de Wet natuurbescherming is in artikel 1.11 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen ‘voldoende zorg’ in acht neemt voor alle in het wild levende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten en hun directe leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Het betekent bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld door de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Amfibieën & vissen

Het is belangrijk dat (larven van) amfibieën en vissen niet worden gedood bij het uitvoeren van bagger werkzaamheden en het dempen van de sloten. Het dempen/baggeren van de sloten dient hierom uitgevoerd te worden in de periode september – maart wanneer er nog geen larven van amfibieën in de waterelementen aanwezig zijn.

Buiten deze periode dient bij het dempen van de sloten gewerkt te worden in de richting van open water zodat aanwezige soorten de kans krijgen om te ontsnappen. Indien dit niet mogelijk is dient bij het baggeren en dempen van sloten ecologische begeleiding plaats te vinden.